

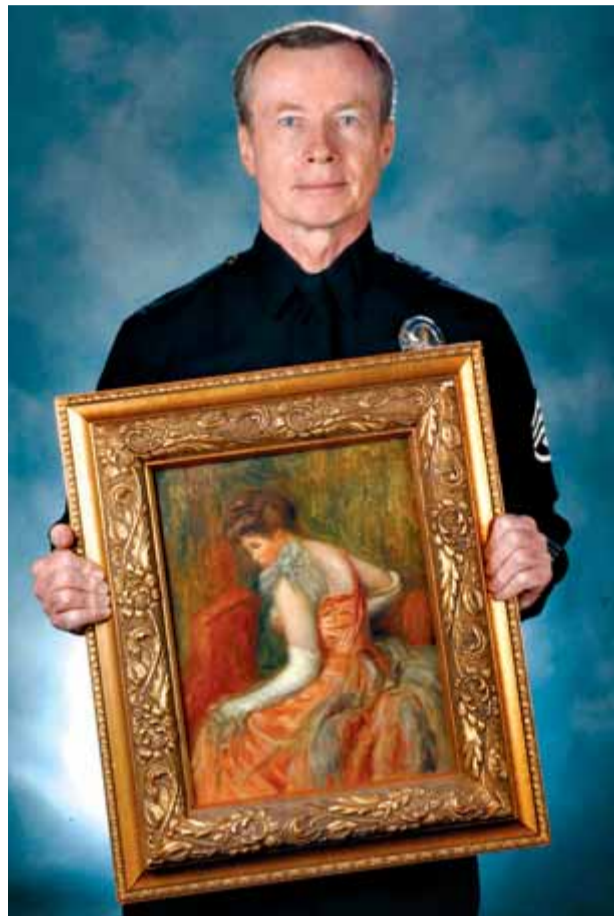

Cultura en imatges

RICARD MAS

A dalt, Don Hrycyk amb una obra recuperada. A la dreta, Don amb un Renoir. A sota, Don amb un 'cello' Stradivarius

El poli de l'art

Don Hrycyk és un policia de nom gairebé impronunciable. En canvi, tothom parla d'ell en el món de l'art, tant si és lladre com propietari o gestor. Dirigeix la unitat de robatoris d'art de la policia de Los Angeles (Califòrnia), pionera en la seva especialitat als Estats Units. L'FBI té unitats dedicades a perseguir el crim artístic, però tan sols pot actuar en situacions federals -trasllat entre Estats d'obres de cert valor, robatoris en museus federals i poca cosa més-; ell, en canvi, porta vint anys operant en l'àmbit local i els resultats l'avalen com el millor policia de temes artístics, resolent casos de frauds, falsificacions i robatoris.

Vaig conèixer Don a Los Angeles, on vam tenir una llarga trobada que hem prolongat per telèfon i correu electrònic. Un no ensopega sovint amb un poli de l'art. La Meca del cinema és pionera en aquest camp, i a la unitat només hi treballen dues persones, Don i una ajudant.

Hrycyk, d'origen ucraïnès, no va estudiar història de l'art. Treballava a la divisió 77 de la policia de Los Angeles, a homicidis. A la dècada dels 80 hi havia més de mil assassinats cada any. Hi havia caps de setmana que havia d'investigar tres casos d'assassinat alhora. Sovint no hi havia ni mòbil. Algú portava els cordons de les sabates equivocats al barri equivocant, i li volaven la testa... El 1994 va passar al departament de robatoris d'art, fundat el 1983 per Bill Martin. Des d'aleshores

ha hagut de treballar sovint sol. Quan va començar, era una mena de neandertal artístic, però en aquests dotze anys ha resolt nombrosos casos, i ha recuperat peces per un total de 62 milions de dòlars.

A l'hora de resoldre casos, el que li interessa no és tant la psicologia del lladre com els patrons de comportament de la víctima. De lladres d'art, n'hi ha de tres tipus: el majordom, el xòfer i el manetes. O sigui, el que fa el robatori des de dins, el distribuïdor i el que fa el robatori des de fora.

Compte amb el majordom!

A la majoria de casos, el lladre coneix prou bé la víctima i així aconsegueix informació privada. Una vegada, el majordom del magnat del petroli Howard Heck va robar un oli de les seves habitacions privades i el va substituir per una fotografia. Després es va vendre l'obra a Suècia per més de mig milió de dòlars.

El 1998, als Estudis de Producció Bill Melendez van decidir guardar en una habitació segura tots els objectes de valor. Al cap d'un any, en mancaven una pila, entre d'altres, nombrosos dibuixos de Charlie Brown, de Schultz. Resulta que la mateixa persona que havia instal·lat el sistema de seguretat era el lladre...

Segons Hrycyk, per prevenir robatoris cal, primer, assessorar-se amb la policia local. També cal documentar i fotografiar totes les peces d'una col·lecció, pel davant i pel darrere.

El lladre sol conèixer prou bé la víctima i així aconsegueix informació privada

Aquest és un detall que obliden molts museus. I tenir en compte que no tots els fons d'un museu o d'una col·lecció són sempre exhibits, però que se'gueixen sent susceptibles de ser robats. Per tant, fer inventari sovint, establir periòdicament una valoració econòmica, per posar al dia l'assegurança, i mantenir reunions amb companys d'institucions similars per compartir experiències.

Al primer museu que va investigar, després d'un robatori ho havien netejat tot perquè havien d'obrir les portes al públic, i no van deixar cap empremta... Resulta que molta gent, museus inclosos, s'avergonyeixen si són víctimes d'un robatori, i no volen fer-ho públic. I a l'hora de comprar una peça, cal esbrinar primer que sigui autèntica, després la seva procedència i, en tot cas, fer una recerca a diverses bases de dades d'art robat. Una de les més completes és www.artloss.com, una iniciativa privada que per un modest preu permet consultes de milers de peces robades arreu del món.

Un dels darrers casos que ha resolt és el d'un delinqüent habitual de Los Angeles que va robar dos violins de la Filharmònica de la ciutat. Va volar a París, i els intentà vendre per 65.000 dòlars en una botiga especialitzada. Els botiguers van sospitar, perquè el seu valor era molt superior, d'uns 300.000 dòlars. Van emplaçar el venedor a tornar, van consultar la web i van trobar-hi les imatges. Es tractava d'un Tononi del segle XVIII i d'un Vuillaume del 1885. Van avisar la policia, que va detenir el lladre, i ara tenen dret a reclamar una recompensa de 10.000 dòlars.

El món de les falsificacions

Hrycyk s'ocupa, també, del món dels falsificadors. M'explica que, ara fa quatre anys, hi havia un doctor de Califòrnia anomenat Vilas Likhite, que afirmava tenir una gran col·lecció d'art heretada del seu pare. Es veu que aquest li havia comprat a un maharajà indi... Likhite va cercar dos intermediaris i els va proposar de vendre les peces de la col·lecció, formada per obres de Jackson Pollock, Jasper Johns, De Kooning, Mary Cassat i Constantin Brancusi, entre d'altres, valorada en un bilió de dòlars. L'única condició era que les vendes havien de ser a particulars, no a cases de subhastes. Quan aquests dos marxants les van oferir a un tipus més professional i van veure que tot era fals, van avisar-lo.

Al juny torno a Los Angeles i visitaré en Don. Jo esperava que, entre visita i visita, aquí ens hauríem posat les piles, però veig que no. Llàstima, a TV3 tindrien material per a un programa, com *Col·leccionistes*, però a l'inrevés.*